

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор університету

д.і.н., професор _____ О.О. Нестуля

«18» грудня 2015 р.

ПРОГРАМА
фахових вступних випробувань

для вступу на навчання
за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст»
зі спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Економіка підприємства»

Рекомендовано до затвердження
на засіданні приймальної комісії
протокол № 64 від 18 грудня 2015 р.
Відповідальний секретар
приймальної комісії

_____ О.С. Куцевол

Упорядники:

Березін О.В., завідувач кафедри економіки підприємства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», доктор економічних наук, професор;

Животенко В.О., доцент кафедри економіки підприємства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», кандидат економічних наук.

Рецензенти:

Плаксієнко В.Я., завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії, доктор економічних наук, професор;

Бельтюков Є.П. завідувач кафедри економіки підприємств Одеського національного політехнічного університету, доктор економічних наук, професор.

Розглянуто на засіданні кафедри економіки підприємства

17 грудня 2015 р., протокол № 5

Зав. кафедри _____ проф. Березін О.В.

Зміст

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Перелік питань, що виносяться на вступне випробування...	5
3. Критерії оцінювання.....	13
4. Список рекомендованої літератури.....	14

Пояснювальна записка

Освітньо-професійною програмою підготовки спеціаліста зі спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економіка підприємства» передбачається фахове вступне випробування освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр з напрямку підготовки «Економіка підприємства» при вступі на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст.

Перелік питань для проведення усного екзамену базується на навчальному матеріалі фундаментальних та спеціальних дисциплін.

Мета фахових вступних випробувань. Вступ на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст» полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Полтавському університеті економіки і торгівлі за спеціальністю 051 «Економіка» спеціалізацією «Економіка підприємства».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми «Спеціаліста» абітурієнти повинні мати базову вищу освіту та здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками у галузі природничонаукових, загальноекономічних та спеціально-економічних наук.

Характеристика змісту програми. Програма фахових вступних випробувань спирається на освітню програму підготовки «Бакалавра» з напрямку «Економіка підприємства» за програмою професійної підготовки «Економіка підприємства» та одночасно відбиває вимоги до студентів рівня підготовки «Спеціаліста», визначених у галузевих стандартах вищої освіти даних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію ПУЕТ та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

Перелік питань, що виносяться на вступне випробування

Тема 1 «Підприємство як суб'єкт господарювання»

1. Поняття терміну «економіка».
2. Поняття терміну «підприємство».
3. Глобальні напрямки діяльності підприємства.
4. Основні ознаки підприємства.
5. Відмінні особливості підприємства як економічної системи.
6. Цілі підприємства, вимоги до них.
7. Правове регулювання функціонування підприємств.
8. Предмет і методи вивчення дисципліни.
9. Некомерційна господарська діяльність.
10. Місія підприємства.
11. Характеристика конкретних напрямків діяльності підприємства.
12. Класифікація підприємств.
13. Організаційна структура підприємства.
14. Правовий господарський порядок в Україні, його конституційні основи.
15. Статут підприємства, його зміст.
16. Колективна угода, її основні аспекти.

Тема 2 «Основи підприємницької діяльності»

1. Загальні принципи господарювання, їх зміст.
2. Основні форми реалізації державою економічної політики.
3. Головні напрямки економічної політики держави.
4. Засоби та механізми регулювання господарської діяльності.
5. Сфери державного контролю та нагляду за господарською діяльністю.
6. Шляхи здійснення захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання і споживачів з боку держави.
7. Поняття підприємництва.
8. Сутність свободи підприємницької діяльності.
9. Принципи підприємницької діяльності.
10. Відповідальність суб'єктів господарювання.
11. Суб'єкти господарювання, їх склад.
12. Порядок утворення суб'єктів господарювання.
13. Характеристика і структура установчих документів.
14. Державна реєстрація суб'єктів господарювання.
15. Державна підтримка підприємницької діяльності.

Тема 3 «Управління підприємством»

1. Підстави здійснення управління підприємством.
2. Реалізація прав власника щодо управління підприємством.
3. Правові засади управління підприємством через найманого керівника.
4. Основні функції найманого керівника.

5. Правові аспекти звільнення найманого керівника.
6. Трудовий колектив, його роль в управлінні підприємством.
7. Менеджмент як система управління підприємством.
8. Головні завдання і наукові принципи менеджменту.
9. Функції менеджменту, їх характеристика.

Тема 4 «Персонал»

1. Поняття «трудові ресурси», їх категорії.
2. Персонал підприємства.
3. Класифікація персоналу за Класифікатором професій та загальна.
4. Чинники, що впливають на формування персоналу підприємства.
5. Категорії «професія», «спеціальність», «кваліфікація».
6. Система показників характеристики персоналу.
7. Управління персоналом, його етапи.
8. Джерела набору та поповнення персоналу підприємства.
9. Концепція якості трудового життя, її елементи.

Тема 5 «Капітал і основні засоби»

1. Поняття капіталу підприємства.
2. Майно підприємства, джерела його формування.
3. Володіння і користування природними ресурсами.
4. Державні гарантії захисту майнових прав суб'єктів господарювання.
5. Поняття оборотних активів та їх виробничо-технологічної структури.
6. Характеристика основних засобів підприємства.
7. Економічна сутність основних засобів.
8. Характеристика майна невиробничого призначення.
9. Оцінка основних засобів, її види.
10. Класифікація основних засобів у бухгалтерському обліку.
11. Характеристика груп основних засобів для встановлення норм амортизації.
12. Форми та методи амортизації, їх характеристика.
13. Структура основних засобів, її види.
14. Чинники, що впливають на зміну структури основних засобів.
15. Фізичне та економічне спрацювання основних засобів, чинники впливу на них.
16. Система показників ефективності використання основних засобів.
17. Основні напрямки відтворення основних засобів.
18. Резерви інтенсифікації відтворення основних засобів підприємства.

Тема 6 «Інвестиційні ресурси»

1. Поняття інвестицій, їх класифікація.
2. Інвестиції та капіталовкладення – відмінні і спільні риси.
3. Інвестиційна політика підприємства.
4. Суб'єкти і об'єкти інвестиційної політики.

5. Передумови підвищення ефективності інвестиційної діяльності.
6. Правове регулювання інвестицій.
7. Характеристика форм державного регулювання інвестиційної діяльності підприємства.
8. Поняття інвестиційного менеджменту.
9. Завдання інвестиційного менеджменту.
10. Функції інвестиційного менеджменту.
11. Чинники, що впливають на обсяги інвестицій.
12. Джерела формування інвестиційних ресурсів.

Тема 7 «Інноваційні процеси»

1. Традиційні процеси і явища, їх характеристика.
2. Інноваційні процеси і явища, їх характеристика.
3. Зміст інноваційних процесів на підприємстві.
4. М.І.Туган-Барановський – фундатор економічної теорії інноваційного розвитку.
5. Основні типи інноваційних процесів.
6. Новини та нововведення.
7. Класифікація інноваційних процесів.
8. Основні принципи, необхідні для реалізації інноваційних процесів.
9. Основні джерела інновацій.
10. Науково-технічний прогрес, його сутність.
11. Характеристика стадій науково-технічного прогресу.
12. Науково-технічна революція.
13. Ключові особливості науково-технічної революції.
14. Загальні напрямки науково-технічного прогресу.
15. Тенденції розвитку сучасних технологій.

Тема 8 «Техніко-технологічна база підприємства»

1. Поняття техніко-технологічної бази виробництва.
2. Структура техніко-технологічної бази.
3. Тенденції розвитку техніко-технологічної бази.
4. Технічний розвиток підприємства.
5. Форми технічного розвитку.
6. Оцінка технічного рівня підприємства.
7. Найбільш типові показники оцінки технічного рівня підприємства.
8. Характеристика етапів управління технічним розвитком підприємства.
9. Проблеми, на вирішення яких спрямований технічний розвиток підприємства.
10. Орієнтовний (типовий) план (програма) технічного розвитку підприємства.
11. Лізинг як важлива форма розвитку техніко-технологічної бази виробництва.
12. Класифікація лізингу.

13. Права та обов'язки лізингодавця.
14. Права та обов'язки лізингодержувача.
15. Виробнича потужність підприємства, одиниці її виміру.
16. Види виробничої потужності, їх характеристика.
17. Принципи розрахунку виробничої потужності.
18. Чинники, що впливають на формування виробничої потужності підприємства.
19. Показники рівня використання виробничої потужності.

Тема 9 «Організація виробництва»

1. Поняття організації виробництва.
2. Характеристика суспільних форм організації виробництва.
3. Об'єктні види та показники рівня розвитку суспільних форм організації виробництва.
4. Поняття виробничого процесу.
5. Класифікація виробничих процесів.
6. Принципи організації виробничого процесу.
7. Технологічний процес.
8. Виробничий цикл, його структура.
9. Технологічні операції, способи їх поєднання.
10. Типи виробництва, їх порівняльна характеристика.
11. Непотокове і потокове виробництво, його недоліки.
12. Технічна підготовка виробництва, її сутність.

Тема 10 «Виробнича і соціальна інфраструктура»

1. Поняття інфраструктури підприємства.
2. Виробнича інфраструктура.
3. Соціальна інфраструктура.
4. Зростання ролі та значення виробничої інфраструктури.
5. Активність функціонування соціальної інфраструктури.
6. Необхідні умови нормального здійснення виробничих процесів.
7. Функції системи технічного обслуговування виробництва.
8. Ремонтне господарство.
9. Форми організації ремонтно-профілактичних робіт.
10. Планово-запобіжний ремонт.
11. Поточний ремонт.
12. Капітальний ремонт.
13. Модернізація.
14. Інструментальне господарство.
15. Транспортне господарство.
16. Поняття вантажопотоку.
17. Енергетичне господарство.
18. Складське господарство.
19. Соціальна діяльність підприємства.

20. План соціального розвитку, його зміст.

Тема 11 «Регулювання, прогнозування та планування діяльності»

1. Здійснення державою економічної стратегії і тактики у сфері господарювання.
2. Законодавче забезпечення державного прогнозування.
3. Основні форми державного планування господарської діяльності.
4. Принципи державного регулювання економіки.
5. Методи державного регулювання економіки.
6. Основні функції державного регулювання економіки.
7. Види планів.
8. Основні принципи індикативного макроекономічного планування.
9. Державний бюджет, національні цільові фонди.
10. Поняття прогнозування розвитку (стану) підприємства.
11. Принципи процесу прогнозування.
12. Методи прогнозування.
13. Планування як найважливіша функція управління.
14. Принципи планування.
15. Класифікація методів планування.
16. Важливі переваги, що створює планування на підприємстві.

Тема 12 «Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції»

1. Поняття продукції, показники її вимірювання.
2. Класифікація продукції.
3. Поняття маркетингу, його сучасна концепція, принципи та основні функції.
4. Виробнича програма, її відображення у бізнес-плані.
5. Служба матеріально-технічного забезпечення, її функції та роль у ресурсному обґрунтуванні виробничої програми.
6. Чинники, що враховуються при виборі постачальників ресурсів.
7. Формування запасів на підприємстві.
8. Якість продукції, її визначення.
9. Характеристика показників якості продукції.
10. Рівень якості, його види.
11. Методи визначення рівня якості.
12. Конкурентоспроможність, її визначення.
13. Методи забезпечення якості.
14. Технічний контроль на підприємстві.
15. Сукупність нормативно-технічної документації для забезпечення якості.
16. Орієнтовна схема оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства на ринку.
17. Основні чинники підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

18. Значення для розвитку підприємства підвищення рівня якості та конкурентоспроможності продукції.

Тема 13 «Продуктивність, мотивація та оплата праці»

1. Мотивація як основа поведінки людини.
2. Характеристика класичних моделей мотивації трудової діяльності.
3. Вимоги до системи мотивації трудової діяльності.
4. Методи мотивації.
5. Продуктивність економічної системи.
6. Рівень продуктивності праці.
7. Трудомісткість.
8. Одиниці вимірювання продуктивності праці.
9. Показники продуктивності праці.
10. Чинники зростання продуктивності праці.
11. Резерви зростання продуктивності праці.
12. Заробітна плата, принципи її формування.
13. Чинники, що впливають на формування заробітної плати.
14. Механізм державного регулювання оплати праці, характеристика його основних елементів.
15. Інструментарій обґрунтування заробітної плати.
16. Форми заробітної плати.

Тема 14 «Витрати і ціни на продукцію»

1. Собівартість продукції.
2. Витрати, їх економічні елементи.
3. Склад та структура витрат за Національним положенням (стандартом) 16 «Витрати».
4. Калькулювання.
5. Методи обчислення собівартості.
6. Управління витратами.
7. Місце витрат.
8. Центри відповідальності.
9. Ціна.
10. Функції цін.
11. Структура цін.
12. Класифікація цін і тарифів.
13. Головні методи ціноутворення.

Тема 15 «Результати і ефективність діяльності»

1. Дохід, його види.
2. Надходження, що не визнаються доходами.
3. Класифікація доходу у бухгалтерському обліку.
4. Прибуток, стадії його визначення.
5. Рентабельність, її види.
6. Чинники, що впливають на величину прибутку.

7. Показники оцінки господарських результатів діяльності підприємства.
8. Ефект, ефективність.
9. Класифікація видів ефективності.
10. Принципи формування системи показників ефективності діяльності підприємства.
11. Система показників ефективності виробництва.

Тема 16 «Економічна безпека підприємства»

1. Економічна безпека як універсальна категорія.
2. Економічна безпека підприємства.
3. Класифікація економічної безпеки.
4. Методологія визначення оцінки рівня економічної безпеки підприємства.
5. Алгоритм проведення заходів щодо аналізу рівня економічної безпеки.
6. Необхідність остійного дотримання економічної безпеки.
7. Рівень економічної безпеки.
8. Джерела негативного впливу.
9. Головні функціональні цілі економічної безпеки.
10. Дії та заходи у створенні економічної безпеки.
11. Головні завдання служби безпеки підприємства.
12. Шляхи підвищення економічної безпеки.
13. Необхідність опрацювання на підприємстві. Програми дій, спрямованих на створення надійної економічної безпеки.

Тема 17 «Реструктуризація і санація підприємств»

1. Структурна перебудова економіки як стратегічне завдання її ефективного розвитку.
2. Шляхи здійснення структурної перебудови.
3. Сутність процесу реструктуризації, її мета.
4. Результати реструктуризації.
5. Характеристика окремих видів реструктуризації.
6. Основні напрямки реструктуризації.
7. Етапи проведення реструктуризації.
8. Альтернативні варіанти проведення реструктуризації.
9. Санація, її економічна сутність.
10. Класична модель санації підприємства.
11. Критерії вибору варіанту санації підприємства.
12. Способи санації, їх характеристика.

Тема 18 «Банкрутство і ліквідація підприємств»

1. Визнання суб'єкта господарювання неспроможним.
2. Визначення банкрутства.
3. Суб'єкти банкрутства.
4. Кредитори неплатоспроможних боржників.

5. Причини банкрутства.
6. Характерні симптоми банкрутства підприємства.
7. Чинники (детермінанти), що сприяють банкрутству.
8. Процедури, що застосовуються до неплатоспроможного боржника.
9. Державна політика щодо запобігання банкрутства.
10. Основні порушення законодавства про банкрутства.
11. Оцінка ймовірності банкрутства.
12. Основні етапи порушення справи про банкрутство.
13. Основні причини ліквідації (припинення діяльності) підприємств.
14. Функції ліквідаційної комісії.
15. Наслідки визнання боржника банкрутом.
16. Способи реалізації майна боржника.
17. Черговість задоволення претензій кредиторів.

Критерії оцінювання знань

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати власне ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт у цілому відповів на поставлене запитання, але не зміг переконливо аргументувати власну відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку у відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно-непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації чи взагалі не відповів.

Екзаменаційний білет містить 2 теоретичних питання та 1 практичне завдання.

Список рекомендованої літератури

1. Господарський Кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий Кодекс України: Кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Методичні рекомендації щодо формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1.06.2000 р. № 1775-III. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Про обмеження монополізму і недопущенні несумлінної конкуренції в підприємницькій діяльності: Закон України від 18.02.92 р. № 2132-XII. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-17. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2003 р. № 3528-IV. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 03.12.1990 р. № 507-XII. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
16. 35 положень (стандартів) бухгалтерського обліку: збірник офіційних текстів законів станом на 1 лютого 2012 р. / Упоряд. Ю. І. Руснак – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 258 с.
17. Березін О.В. Управління проектами: навчальний посібник / О.В. Березін, М.Г. Безпарточний. – Суми: Університетська книга, 2014. – 272 с.
18. Березін О.В. Теорія і практика забезпечення ефективного використання потенціалу торговельних підприємств: монографія / О.В. Березін, Ю.В. Карпенко. – Полтава: ІнтерГрафіка, 2012. – 204 с.

19. Березін О.В. Технічне забезпечення підприємства: навчальний посібник / О.В. Березін, С.Р. Вахтін, М.І. Дрогомирецька. – Суми: Університетська книга, 2012. – 336 с.
20. Березін О.В. Управління ціноутворенням: навчальний посібник / О.В. Березін, Ю.В. Карпенко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 176 с.
21. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. – 864 с.
22. Захарченко В.І. Економіка підприємства: практикум (збірник задач і виробничих ситуацій): Навч. посібник / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, Л.В. Ширяєва. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 144 с.
23. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
24. Кремень О.І. Фінанси: навчальний посібник / О.І. Кремень, В.М. Кремень. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
25. Мацибора В.І. Економіка підприємства: навчальний посібник / В.І. Мацибора, В.К. Збарський, Т.В. Мацибора. – К.: Каравела, 2012. – 312 с.
26. Селіверстова Л.С. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Л.С. Селіверстова, О.В. Скрипник; за заг. ред. С.М. Безрутченко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 274 с.
27. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навчальний посібник / Н.М. Яркіна. – Київ : Ліра-К, 2015.–498 с.